

A Szakszervezetek Együttműködési Fóruma (SZEF)

2023-2027. közötti programja

1. Bevezetés, a programszerkesztés szakszervezetpolitikai körülményeinek rövid bemutatása

A SZEF 2023-2027. évi programja támaszkodik a 2019–2023. közötti négy évre megfogalmazott program egyes pontjaira, illetve annak végrehajtásáról szóló beszámoló tanúságaira. Az elmúlt négy évi program megvalósulása és a megvalósulás egyes hiányosságai a megkezdett feladatok folytatására ösztönöznek. A jelenleg megfogalmazásra kerülő program a szövetség számára fontos prioritásoknak - az elmúlt évek tapasztalatai alapján történő - részleges újra fogalmazásáról szól. Ezért a 2023-2027. évi program – változtatásokkal – szerkezetében is követni igyekszik az előző négyéves ciklus programjának felépítését.

*

A vészhelyzeti és veszélyhelyzeti kormányzás, majd a felfokozott 2022. évi választási kampány, végül a gazdasági válság, az azzal járó gyorsuló inflációs környezet együttes hatásaként az országos szintű érdekegyeztetés lehetőségei, különös tekintettel a közszféra területére, végképp szétzilálódtak. A közel 30 éve létrejött és folyamatosan változó országos szintű, intézményesített, a közszférára vonatkozó munkaügyi érdekegyeztetés teljesen kiüresedett. Mindezzel párhuzamosan a SZEF működését biztosító állami forrás összege a 2010-2020. évi támogatásához képest nominálisan 50%-al csökkent, a pandémiás válság és az azt követő energiaválság pedig mérsékelte az AÉSZ Kft-ből a működési költségekhez nyerhető bevételeket is.

A fenti nehézségek ellenére a SZEF az előző 4 évben konszolidálta gazdálkodását, 2022-2023-ban pénzügyi tartalékot képzett és képez, átalakította a SZEF Szövetségi Iroda működését. Eközben részt vett az országos érdekegyeztetés minden olyan színterének munkájában, ahol még lehetősége volt képviselni a közszféra érdekeit, támogatni az egyes SZEF-en belüli és azon kívüli ágazati szakszervezeti törekvéseket. Átlátható, kiszámítható és következetes tevékenységének eredményének tekintjük a 2019-2023 közötti ciklusban 3 új tagszervezet jelentkezését, majd felvételét a SZEF-be.

Az említett nehézségek ellenére tehát a szerkezeti feltételek és a tagszervezetek együttműködési szándéka adottak ahhoz, hogy a SZEF XXIII. kongresszusa a politikai és finanszírozási környezethez, továbbá a SZEF Szövetségi Iroda apparátusa és működési szerkezete lehetőségeihez igazodó reális, konkrét feladatokat és célokat tudjon megfogalmazni a 2023-2027. közötti 4 éves időszakra.

2. A SZEF belső szervezeti életét szabályozó kérdések kezelése: az Alapszabály és az SZMSZ módosításának feladata

A szervezeti megújítás egyetlen megvalósulatlan pontja előző négy éves programból, az Alapszabály módosítás volt. Ez a sikertelenség önmagában is kötelezi a következő négy év testületeit arra, hogy újabb, sikeresebb megoldást keressenek a szabályozási kérdések újragondolására.

A SZEF Alapszabályának és SZMSZ-ének megújítási igénye elsősorban annak köszönhető, hogy már 2018-2019-re is világossá vált, hogy a SZEF jelenlegi működési szerkezete túlszabályozott, egyes operatív döntések meghozatala nehézkes. A 2020-2023 között működött Alapszabály Szerkesztő Bizottság munkája során keletkeztek olyan előkészítő elemzések és részkonceptiók, amelyek, mind a megszűnt bizottság, mind a leköszönő Ügyvivő Testület megítélése szerint, a 2023-2027. években is hasznosíthatók. Ugyanakkor az nyilvánvalóvá vált, hogy az ezen elemzésekben foglaltak még nagyon távol állnak egy SZEF Kongresszus 3/4-es támogatásától, ami a sikeres módosítás feltétele.

A SZEF első saját tulajdonú székhelyének megvásárlása kapcsán az Alapszabály módosításának szükségessége 2023. után már nem csak tartalmi, hanem technikai szempontból is elkerülhetetlen. Az operatív munka egyszerűsítése érdekében az Alapszabályban rögzíteni kell a saját tulajdonú ingatlan, mint székhely státuszát, az operatív munka egyszerűsítése érdekében. Egyes, a döntési és képviseleti kompetenciákat nem érintő belső ellentmondások is feloldandók egy „technikai jellegű” Alapszabály módosítás során.

Tekintettel a fenti szempontokra, illetve arra a körülményre, hogy a 2023-2027. közötti időszakban az Alapszabály módosítás technikai (székhely), továbbá a döntési és képviseleti kompetenciákat nem érintő, a belső ellentmondásokat feloldó

módosítására van szükség, a SZEF XXIII. Kongresszusa a SZEF Ügyvivő Testületének feladatául szabja az alábbiakat.

1. A 2024. évi SZEF Kongresszuson előterjesztéssel kell élni a SZEF Ügyvivő Testületének a képviseleti és döntési kompetenciákat nem érintő technikai (székhely) és belső ellentmondási problémákat rendező Alapszabály, SZMSZ és annak mellékletei módosításra vonatkozóan.
2. Legkésőbb 2024. június 30-ig a SZEF Ügyvivő Testületének ki kell dolgozni, a 2019-2023. évi tapasztalatok figyelembevételével, egy Alapszabály-módosítási koncepciót, melynek véleményezését a tagszervezetek felé el kell indítani és 2025. január 30-ig fel kell mérnie annak lehetőségét, hogy a tartalmi, a képviseleti és döntési kompetenciákat érintő Alapszabály módosításnak megvan-e a 4/5-ös támogatási lehetősége.
3. A SZEF Ügyvivő Testületének a 2024-2027. évi kongresszusokon minden alkalommal külön napirendben kell beszámolnia az Alapszabály módosítási folyamat állásáról.

3. A SZEF finanszírozási szerkezete, a finanszírozási arányok kialakítása, 2023-2027 között

A 2023-2027. évi gazdálkodás egyik nagy kihívása a SZEF korábbi, alapvetően az állami támogatásra építő finanszírozási szerkezetének újragondolása, annak érdekében, hogy a finanszírozási függetlenség erősíthető legyen.

A 2019-2023 között történt szerkezeti átalakítások megmutatták, hogy a SZEF-nek az intézményesített érdekegyeztetésen történő állandó képvisellete, eseti szakértők alkalmazása, a szövetség vagyonkezelési feladatainak ellátása, továbbá a SZEF Szövetségi Iroda alapvető adminisztratív-szolgáltató funkcióinak ellátása lehetséges a korábbi bevételek 50-60%-ból is. Ez nagyságrendileg évi 60-70 millió Ft-os működési költséget jelent. Az e feletti bevételek közös, a tagszervezetek számára részvételi lehetőséget és hasznosítható tudást eredményező projektekre (pl. képzés, szakértői elemzések, rendezvények stb.) fordíthatók.

Ez a tapasztalat és szerkezetátalakítás azt is megmutatta, hogy a SZEF középtávon képes lehet alaptevékenységeit 70-100%-ban saját, az állami támogatástól nem függő bevételeiből fedezni. Amennyiben a gazdasági életben komolyabb megrázkódtatás nem következik be a közeljövőben, a 2024. évtől a SZEF 50%-os résztulajdonában álló AÉSZ Kft.-től nyerhető bérleti díj és osztalék együttes összege megközelítheti a pandémiás válság előtti évi 40-50 milliós bevételt.

A jelenlegi tagszervezeti tagdíjfizetés nagyságrendileg 6-7 millió Ft éves bevételt jelent a SZEF-nek.

Belátható tehát, hogy annak lehetősége – kedvező gazdasági környezet esetén – hogy a SZEF az állami támogatást elsősorban a szövetség tagszervezeti számára hasznosuló projektekre fordítsa, valószínűleg adott lesz a 2023-2027. években, elsősorban a ciklus második felében.

A fentiekre való tekintettel a SZEF XXIII. Kongresszusa az AÉSZ Kft.-vel kapcsolatos, az Alapszabályban rögzített feladatok ellátása kapcsán továbbra is

gondos, a vagyonvédelmet és a kinyerhető bevételt a gazdasági körülmények függvényében folyamatosan elemző tevékenységet vár el a SZEF Ügyvivő Testületétől.

A SZEF XXIII. Kongresszusa elvárja továbbá, hogy a SZEF Ügyvivő Testülete mérje fel a tagszervezetek valós tagdíjfizetési teherbíró képességét és a 2024. évi első SZEF Szövetségi Tanács ülés elé a SZEF tagdíjfizetés reformja érdekében több lehetséges javaslatot terjesszen elő, a 2024-2027. évek vonatkozásában, annak érdekében, hogy a bizonytalan állami támogatástól való függés tovább csökkenthető legyen.

4. Intézményes érdekképviselési tevékenység, képviselés, jogállásváltozások

A szakszervezetpolitikai környezetet bemutató bekezdésben említett intézményes érdekképviselési kiüresedés nem jelentheti azt 2023-2027 között sem, hogy a SZEF önként lemondhatna bármely megszerzett intézményes érdekképviselési státuszáról. Az NGTT-ben, az OKÉT-ban, alkalmanként az egyre szűkebb hatókörű KOMT-ban a SZEF-nek részt kell vennie, törekednie kell arra, hogy mind az OKÉT, mind a KOMT esetében ügyvivői pozícióhoz jusson.

Amennyiben a kormányzó politikai hatalom folytatja a közszféra jogállási átalakításait, a szövetségnek olyan javaslatokkal kell fellépni, mely a konföderációkat is és az egyes ágazati tagszervezeteket is érdemi, intézményesített szerephez juttatja az új jogállási keretrendszeren belül az országos érdekegyeztetésben. A SZEF nem támogathatja az egyre többfajta jogállás kialakítását, mivel az csökkenti a közszférához tartozó szakszervezetek között az egymásrataltságot, akadályozza a szolidaritás gyakorlását.

Az a gyakorlat, mely az intézményes érdekegyeztetés helyett ad-hoc kétoldalú tárgyalásokra helyezi a hangsúlyt, nem támogatható. A SZEF tagszervezeteinek közép és hosszútávú érdekét az országos érdekegyeztetés érdemi megvalósítása, emellett az országos szintű ágazati érdekegyeztetési rendszerek újjáépítése szolgálja, melyet minden fórumon támogatnunk kell.

Ugyanakkor a SZEF-nek támogatnia kell minden olyan ágazati fellépést, mely kapcsán az ágazati szakszervezet elkötelezte magát a változtatás mellett.

5. Szakszervezeti szövetségi politika a közszféra és a közszolgáltatások területén

A SZEZ-nek a megkezdett szövetségi politikát folytatnia kell, úgy a közszféra szakszervezetei és az általuk képviselt munkavállalók, mint a szakszervezeti szövetségek irányában.

A SZEZ „természetes” szövetségese a másik hazai „közsférás” szakszervezeti szövetség, az Értelmiségi Szakszervezeti Tömörülés. E mellett az elmúlt években a SZEZ több ponton is kiemelt partnere volt - azonos munkavállalói értékrendek képviselője és megjelenítője alapján - a Magyar Szakszervezeti Szövetségnek. A SZEZ XXIII. Kongresszusa továbbra is elkötelezett a többi konföderációval történő és érdekeinknek megfelelő kapcsolat, valamint e két említett szervezettel történő intenzívebb együttműködés fenntartása mellett.

2023-2027. között a SZEZ-nek erősítenie kell elsősorban a közszolgálati és közszolgáltatási szakszervezetekkel való együttműködést. Ennek keretében olyan szervezetekkel szükséges együttműködnie, akik ugyan más konföderáció tagjai, de az állam, mint munkáltató, közszolgáltatási és egyéb támogatási szerződésen keresztül épp úgy meghatározza a munkavállalókkal történő munkahelyi érdekegyeztetések lehetőségeit, mint a SZEZ által tömörített, közsférás ágazati szakszervezetek munkavállalóinak is.

6. A civil társadalom és a politika felé irányuló szövetségi politika követendő irányai

A SZEF Alapszabálya 16. pontja rögzíti azt a jogosultságot és kötelezettséget a szövetségünk számára, hogy kapcsolatot tartson civil szervezetekkel és politikai szervezetekkel.

A 2019–2023. évi 4 éves ciklusban a SZEF intézményesített kapcsolatot nem tartott fenn sem civil szervezetekkel, sem politikai pártokkal. Ugyanakkor eseti, projekt alapú együttműködések alakultak ki az Utcáról Lakásba Egyesülettel, az Amnesty Internationallal, az ukrajnai menekülteket segítő több szervezettel, a Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) jogvédő szervezettel, a Szikra Mozgalommal, valamint parlamenti képviselőkkel, akik a SZEF szakmai támogatását elfogadva felszólalásaikban a szakszervezeti jogokért és bérkövetelésekért is kiálltak.

Az a gyakorlat, hogy együttműködési megállapodás keretében tartson szövetségünk kapcsolatot valamely szervezetekkel és/vagy pártokkal, az elmúlt 30 évben sem volt jellemző és – különös tekintettel a politikai élet magyarországi megosztottságára – a 2023–2027. években sem támogatandó.

Továbbra is együttműködünk minden olyan civil kezdeményezéssel vagy politikai fellépéssel, mely a szakszervezeti mozgalom által Magyarországon és a nemzetközi szövetségünk keretein belül is szakszervezeti elkötelezettségként jelenik meg. Ezek elsősorban a társadalmi szolidaritásra, a személyiségi jogok védelmére, a dolgozói szegénység és a munkavállalók (különösen a fiatalok és idősek) lakhatási problémáira továbbá a nemi egyenlőség kezelésére, különösen a munka és a magánélet egyensúlya megteremtésére irányuló törekvéseket jelentik.

7. Oktatásfejlesztés- és képzés a tagszervezetek szervezetségének és hatékonyságának támogatására, digitalizáció

Az elmúlt 3 év leginkább sikeres projektjének a SZEF oktatási programja bizonyult. A program egyben a szövetség újra pozícionálást is jelentette, azzal kapcsolatban, hogy mi az a „szolgáltatás”, amivel a SZEF, anyagi erőforrásait felhasználva, gyakorlati segítséget tud nyújtani a tagszervezetek számára egy olyan időszakban, amikor a szövetség által betöltött intézményes érdekképviselői pozíciók csak igen gyengén vagy egyáltalán nem alkalmasak az ágazati érdekek képviselésére.

Ezért – megfelelő forrásoldali feltételek megvalósulása esetén – a tanfolyamszerű és az eseti képzések további fejlesztése, a tagszervezetek tagjai számára nyújtott szolgáltatásként olyan feladat, mely 2023 után, a korábbi, részben a pandémiás időszak által megnehezített szervezési tapasztalatok alapján a SZEF működésének központi elemét kell, hogy képezze. A 2023-2027. évi képzések során nagy hangsúlyt kell fektetni a különböző tagszervezetekhez tartozó résztvevőkkel a személyes kapcsolatok megerősítésére, hogy a szakszervezetek közötti együttműködés területi és/vagy kisközösségi szinten is megvalósítható legyen. Ezért a tanfolyamoknak egyúttal szakszervezeti közösségépítési feladatot is be kell tölteniük.

A SZEF működésének hatékonysága érdekében továbbra is elkötelezett a korábban már megkezdett digitális fejlődések és rendszerek továbbfejlesztése mellett.

8. Rétegpolitika támogatása

A 2019–2023 közötti időszak első két és fél évében a SZEF két réteg szervezte működését is visszavetették a pandémiás válság okozta lezárások.

2023-ban úgy tűnik, hogy a személyes találkozásokat akadályozó helyzet elmúltával a Nyugdíjas Választmány vissza tudta építeni mind hazai, mind nemzetközi kapcsolatait és működését, rendezvényeken tudta bemutatni és felszínen tartani a nyugdíjas társadalom problémáit.

A SZEF elkötelezett a 2023–2027. évi időszakban is abban, hogy anyagi lehetőségei függvényében támogassa a SZEF Nyugdíjas Választmányának működését, a SZEF Nyugdíjas Választmányának munkáját a hazai nyugdíjas szervezetekkel, nemzetközi szinten pedig a legnagyobb, európai szakszervezeti nyugdíjasokat képviselő FERPA-val való együttműködésben.

A SZEF négyéves következő ciklusában elvárható, hogy a konföderáció a közszolgálatból nyugdíjba ment tagok életminőségének javításával és védelmével is foglalkozzon, annak szellemében, amit a SZEF Nyugdíjas Választmánya megfogalmaz és a Választmány a SZEF döntéshozó és vezető testületeiben képvisel és amit ezek a testületek az operatív működés során megvalósítanak.

A SZEFIT újjászervezése a 2023–2027. évi ciklus egyik komoly feladata. A SZEF Ügyvivő Testületének, a SZEF Szövetségi Iroda támogatásával meg kell hirdetni a SZEFIT reorganizációjának programját és az ezzel kapcsolatban végzett teendőkről be kell számolnia a SZEF 2024. évi rendes Kongresszusának.

A fiatal szakszervezeti tagok megszólítása szövetségi szinten sem lehetséges a 40 év alatti tagszervezeti tagság önszerveződésének megvalósulása nélkül.

Az aktív idősödés és a nyugdíjas lét kiszámíthatóságának megteremtése érdekében erősíteni kell a nemzedékek közötti szolidaritást, figyelemmel az Európai Szakszervezeti Szövetség, valamint az Európai Munkáltatók Szövetsége között

2016-ban létrejött „Aktív idősödés és a nemzedékek közti szolidaritás” megállapodásban foglaltakra.

9. A nemzetközi kapcsolatok és az Európai Unió irányelvek magyarországi átültetésével kapcsolatos SZEF szerepvállalás

A SZEF nemzetközi kapcsolatainak középpontjában hagyományosan az ETUC tagságból fakadó jogok és kötelezettségek állnak. Így a SZEF nemzetközi tevékenységének sarokpontja továbbra is a SZEF-et is tagjai között tudó európai szövetségen keresztül az uniós szociális párbeszéd intézményrendszer munkájába történő bekapcsolódás marad.

Az ETUC EXCO (Végrehajtó Bizottság) munkájában a SZEF delegált útján folyamatosan részt vesz, a vonatkozó döntéseket közzé teszi. A SZEF képviselőire vonatkozó kérdésekben az Ügyvivő Testület az Alapszabály rendelkezései szerint dönt.

Az ETUC által szervezett kampányokban a SZEF, a Szövetségi Iroda kapacitásainak és a tagszervezetek önkéntes szerepvállalásainak mértékében, 2023-2027 között is részt vesz. Szövetségünk hangsúlyt helyez arra, hogy az európai érdekegyeztetési és lobby folyamatban az ETUC-n belül kiszámítható és megbízható partnere legyen a többi európai tagszervezetnek.

A SZEF elkötelezi magát az ETUC-n és az ETUC EXCO-n belül 2023-ban körvonalazódó közép-európai országcsoport-együttműködésben történő részvétel mellett. Így szerepet kíván vállalni a várhatóan 2024-ben induló, szakmai programokat is magába foglaló országcsoport-rendezvényekben, ebbe a tagszervezetek delegáltjait igyekszik bevonni. Az országcsoport szervezés két meghatározó tagszervezetével, az ÖGB-vel és a KOZ SR-el a kétoldalú kapcsolatok fejlesztésére törekszik.

Az ÖGB-vel az elmúlt években hangsúlyosabbá vált oktatási-szervezési programok, tapasztalatcserék és nyugdíjas választmányok/tagozatok együttműködése mellett további fejlesztési lehetőségeket kell keresni.

Amennyiben a közép-európai együttműködés ezt lehetővé teszi, a SZEFEK továbbra is elkötelezett abban, hogy a szakszervezeti konföderációk V4 együttműködése új lendületet kapjon.

A nemzetközi együttműködés részeként a SZEFEK 2023-tól, amennyiben lehetősége lesz rá, hangsúlyosan kíván fellépni az európai minimálbér irányelv, valamint a szülői szabadság irányelv implementációjának megvalósításáért, továbbá a monitoring-szakaszban a megvalósulás mértékének megállapításáért.

A FERPA-val való együttműködés keretében továbbra is sürgeti az európai minimál nyugdíj irányelv elfogadását.

Az európai minimálbér irányelv feltételrendszerének részeként megvalósuló kollektív szerződés lefedettségi kérdés implementációja során a SZEFEK együtt kíván működni az ETUC-val és az Európai Unió illetékes szervezeteivel annak érdekében, hogy a lefedettség valódi, tartalmas kollektív szerződések megszületéséhez vezessen.

Összességében a SZEFEK érdekelt és elkötelezett abban, hogy az európai szociális párbeszéd keretei között megvalósuló, a Szociális Jogok Európai Pillére elveihez igazodó uniós jogszabályok és ajánlások minél alaposabb és konkrétabb magyarországi végrehajtása megtörténjen a 2023-2027. évi időszakban.